

Elköszönt a fiától, majd elment. Délutáni műszakban takarított irodákat, hétfőként is. Nem tudtuk elkerülni, hogy ne nyomjon nagy cuppogós csókot mindkettőnk arcára.

– Bocs az anyámért. Ő ilyen – mondta Csabi, miután elhaltak a nő léptei a folyosón. Jobb bőrben volt, mint tegnap. Már fel tudott ülni.

– Semmi gond – mondtam. – Az anyák ilyenek.

– Azt mondd, hogy mikor jössz vissza a suliba – kérdezte Bálint.

– Négy-öt hét.

– Az kurva sok.

– Ja. A lógásokkal együtt asszem magántanuló leszek.

– Csúnyán elintézték.

– Ja, csúnyán.

– Mutasd meg neki – mondta Bálint. Benyúltam a zsebembe, és elővettem a mobilt. A menüből kikerestem a fényképeket, és az arca elé tartottam.

– Megismered? – kérdezte Bálint. – Megismered ezt a faszt?

Csabi a képernyő fölé hajolt. Hosszasan bámulta a képet, majd megrázta a fejét.

– Nem. Sohasem láttam. Ki ez?

– Egy faszt, akit tegnap csináltunk meg. Semmi extra. Csak egy faszt – mondta Bálint sápadtan.

– Kemények vagytok. Kurvára kemények – mondta Csabi, és hátradőlt.

– Ja – mondtam, majd elbúcsúztunk, mert láttuk, hogy fáradt.

Nem beszéltünk semmit hazafelé menet, egyikünknek sem volt mit mondania. Bagóztunk, és néztünk ki a fejünkéből. Bálint kint lakott a lakótelepen, a házunk éppen útba esett, így hazáig kísért. – Na csá – mondta, majd ment tovább.

Kilencre kocsival jött értem, kölcsönkérte a bátyjától a szakadt Golfját. – Arra gondoltam, leugorhatnánk Csornára – mondta, és vigyorgott, amikor ajtót nyitottam. – Miért ne? – mondtam, és beültem a kocsiba.

Csornáig elszívtunk két jointot. Szombat este volt, csurig volt a hely. Bálint a pultnál agresszívrá itta magát, majd kiszemelt egy hatfős társaságot, és beléjük kötött. Úgy választott, hogy semmiképp se győzzünk. Lehajtottam a fejem, és mentem utánuk a parkoló felé.

Norman Manea

A PULÓVER

Vallasek Júlia fordítása

Hétfőn ment, pénteken jött. Sírva ment el, mintha örökre távozna. Legközelebb nem bír majd magunkra hagyni – annyi minden történhet egy hét alatt. Talán a távollét napjainak végére bekövetkezik a csoda, többé nem kell elmennie, nem kell elválnunk. Vagyis hirtelen megnyílik az ég, vonatban találjuk magunkat, még hozzá igazi vagonokban, nem olyanban, amelyikből kivettek ide, a világvégi pusztaságba, mint valami vágóhídra hajtott marhákat. Egy fűtött, kivilágított vonatban, ahol puha ülések van-

nak... ahol szelíd és udvarias nénikék mindenkit sorban kiszolgálhatnak olyan étellel, amelyet éppen megkívánunk, ahogy az jár is a másik világról hazatérő utasoknak. Vagy péntekig, amikor haza kell jönnie, végre beszakadván, elnyel minket, megvált bennünket ez a végtelen, hamuszürke ég, ahova rettegetve készültünk belépni mindannyian, hogy legyen már vége egyszer az egésznek.

Tehát sietve, nyugtalanul, lihegve, az értünk átdolgozott nappalok és éjszakák alatt megtöltött zsák alatt görnyedve tért vissza.

Arnyéknak tűnt, összeaszott, megfeketedett. Az ablakban vártam, hogy lassan kiváljon a mező füstjéből, lázasan közeledjen egy kísértet. Küzdött, tudtam, könyörgött, míg végül megengedték, hogy bejárja a környező idegen falvakat. Nem tudott volna megszökni, nem is lett volna hova, mi pedig helyben maradtunk. Apa egy negyed kenyeret kapott a napi munkájáért. Ha anya nem lett volna, gyorsan elpusztulunk, még a lelegején.

Hagyták tehát, hogy menjen, cinikus jóindulattal hallgatták meg a könyörgését, mintha játék lenne, amelyet egy ideig engednek, hogy aztán hirtelen, fokozott kegyetlenséggel és élvezettel megszakítsák.

Hétfőtől péntekig a környékbeli ismeretlen parasztoknak kötögetett, akiknek nem ismerte a nyelvét. Tudtam, a játéknak bármikor vége szakadhat, a kunyhóban, ahol hagyott minket, vagy a meleg házakban, ahol némán dolgozott a krumpliért, paszulyért, de lisztért is, meg néha sajtért, aszalt szilváért, almáért. Ő még hitt abban, hogy megússzuk, belekapaszkodott mindenbe, ami segíthetett.

A péntek tehát újrakezdést jelentett. Mintha újabb halasztást kaptunk volna. Teher alatt görnyedve, zsák alatt vonszolódva, hajlottan siklott felénk. A viszontlátás öröme élessé vált, egyikünk sem volt képes megszólalni. Ő sokáig örülteként mozgott fel-alá, mintha neheze érett volna elhinni, hogy viszontlátott bennünket. Tehetetlenül szaladt egyik faltól a másikig, anélkül, hogy hozzájuk ért volna. Nehezen tért magához, erőt kellett gyűjtenie ahhoz, hogy kibontsa a bejárat mellé hajított zsákot. Amikor lehajolt osztozkodni, az azt jelentette, megnyugodott.

Szokása szerint hat kupacba tette a földön, amit kivett, a következő hat napra: krumpli, cékla, félretett három almát is. Senki nem számított másra, mint amihez hozzá voltunk szokva. Megtörölte a homlokát, a fáradtságtól összekuporodott a zsák mellett. A „hoztam még valamit” nem feltétlenül jelentett meglepetést. Nem számítottunk újdonságra, már nem vágytunk efféle ajándékokra, csodálkoztunk csupán, hogy képes volt rá, ennyi.

Nehezen ráncigálta elő a zsák aljáról, mintha a fülétől vagy nagy mellső lábaitól fogva emelte volna ki. Nem volt ereje ahhoz, hogy a karjában tartsa, hogy megmutassa. Hagyta kicsúszni csontra soványodott kezéből, a zsák szájára, ahol még tömöttebbnek, még vastagabbnak látszott.

Persze senki másé nem lehet, csakis apáé, noha túl szép ahhoz, hogy ő viselje, de lehet, hogy éppen ezért, hiszen első pillanatban mindenki kísértést érezne arra, hogy megszerezze magának, még ha nem szánták is neki. Minden szín benne ragyogott, mintha a varázsló, aki majd meg fog menteni bennünket, meg akarta volna mutatni, mire képes. Az éjszaka füstöt, hideget, sötétet fújt közénk, nem hallottunk mást, csak a lövéseket, ordításokat, az örök ugatását, varjakat és békákat – rég elfelejtettük, hogy létezik ilyen ragyogás.

Nem volt már ideje széthajtani, hogy lássuk, milyen kibontva, de már nem is volt jelentősége. Még a szabadulásunk is közelebbinek tetszett, legalábbis lehetségesnek, mielőst láthattuk, megérinthettük ezt a csodát.

Nem tudtam ellenállni neki, közelebb húzódtam, hogy megsimogathassam. Puha volt, engedelmes, beburkolod vele magad, és füttyülsz a világra. Tenyeremmel végigsimítottam az ujjait, a nyakát. Megszorítottam, megcsavartam, engedett. Lefektettem, kibontottam, aztán visszahajtottam, felemeltem, hogy odavigyem apának. Mindenről megfeledkeztem volna, ha anya hangja, úgy, ahogy vártam, megállít, hogy de hiszen ez az enyém. De ha már mindenki erre vágyott, annál inkább neki járt ez, aki már régen, elsőként vesztette el minden reményét.

Vastag volt, nagynak látszott, kétség sem férhet hozzá, hogy apának készítették. Oda kellett adnom, hiába késlekedtem.

– Nem, nem apáé – sutogta anya, mintha hibásnak érezné magát.

Zavartan torpantam meg. A karomban tartottam, színe, melege elvakított. Rájöttem, hogy nem kellett volna közbelépnem, megérthettem volna már az elején, mi a helyzet.

Szegényke, végre magának is készített valamit. A sztyepp havas útjain nagyobb hasznát vette volna, mint mi. Magamtól is eszembe juthatott volna, hogy ment el mindig csupán egy zsákba burkolózva, rongyokba csavart lábbal. Megengedhetetlen ez az elvakultság, ez a számárság. Mérgemben szinte elsírtam magam. Nem szívesen adtam ki a kezemből, puhának tűnt és alázatosnak, de ha anyáé, nem szólhattam semmit. Kibontottam, hogy még egyszer megnézzem. Már nem látszott olyan nagynak. Magának készítette hát, egyszer az életben magára is gondolt.

Megfordultam a jó tündér felé, aki a szoba sarkában ült összegörnyedve, ahol, úgy éreztem, melegebb van.

– Maráé a pulóver – mosolygott anya, vagy sírt, már nem tudom.

Besötétedett, nem láttam jól, hogy mosolygott, ahogy hittem, vagy összeesett, ahogy már néhányszor előfordult. Lilás köd ereszkedett körém, talán esteledett.

Nem kellett volna, de hosszú ideig ott maradtam a puha ujjakba, mellrészbe fúrt fejjel, belefészkeltem magam, mintha sosem akarnék többé kijönni onnan. A vastag, jó gyapjúrétegen keresztül azonban lassanként megéreztem az egyre nehezebbé váló jeges csöndet, amelyet a többiek már alig bírtak elviselni, szinte lélegzetük sem hallatszott.

Megfordultam, és határozottan elindultam Mara felé. Állítom, végre oda fordultam, ahova kellett. Letettem a kislány kezébe.

Csak másnap néztem meg figyelmesebben. Már nem láttam olyan csodálatosnak. Először is csupa bogból készült, látszott. Kifordítottam, megmutattam Marának, hogy ő is lássa: bog bog mellett. Mintha csupa alig összetákolt maradékból készült volna. Aztán a színe. Igaz, egyes helyeken több volt benne a piros. Máshol kavarodás, semmit nem lehetett érteni belőle. Fehér hamuszürkével, fekete, aztán egy leheletnyi sárga, maradék zöld, egy másik zöld, sötétebb, egy szürke csík, barna, rothadt agyagmaradék a lila szilva mellett, odább egy darabka rózsaszín sonka egy madár sárga és piros csőre mellett. Természetesen nem illett egy kislányhoz, ezt bárki láthatta. De ezt már nem mondtam meg neki. Marának különleges helyzete volt közöttünk, amelyet mindenáron fenn kellett tartanunk, erre megtanítottak.

Túlságosan szerettük, jobban óvtuk, mint önmagunkat – folyton ezt prédikálták nekünk. Nem mondhattam meg neki, hogy túl nagy rá, és fiúsan zárt a nyaka. Végső soron magától is rájöhetett volna – hiszen elég nagyra nőtt már –, de ehhez le kellett volna vennie, hogy meg is tudja nézni. Persze neki mindent szabad volt. Ha nem akarta levetni, engedték. Az első napokban legalábbis így aludt, felöltözve. Igaz, éjjel-nappal didergetett a fagy, főleg éjjel. Ha az ember megpróbált jobban felöltözni, mindig ugyanazzal a nehézséggel találta szembe magát: jöttek a tetvek. Levetkőzni, mosakod-

ni, más, tiszta rongyokat venni, amit levetettünk, kifőztük, megvizsgáltuk a varrások mentén, mert ha nem, vége a világnak. Így aztán nekem biztosan nem engedték volna meg, hogy három egymást követő éjszakán pulóverben aludjam. Még ha öt óvták is a legjobban. Ahogy beszélni kezdték, hogy a barakksor végén megbetegedett valaki, máris idegesen vizsgálgatták: tapogatták a homlokát, a nyakát, hosszasan vizsgálták a szemét, haját, körmeit. Micsoda rémület, ha netán melegen érezték a homlokát vagy a kezét...

Neki bármi áron is, de élve haza kell jutnia, ismételték suttogva. Véletlenül került közénk, mit mond a világ, ha éppen ő pusztul el, és mi térünk vissza, látszik, hogy csak a saját irhánkat mentettük. Az édesanyja talán már meg is tudta, hol vagyunk, és útban van felénk, hogy iratokkal bizonyítsa az igazságot. A kislánynak semmi köze nem volt a minket sújtó átokhoz, ártatlan volt. Édesanyja küldte a kórházból, ahová beutalták, néhány hétre a régi barátnőjéhez. Magával ragadta, közénk sodorta a váratlanul kitört vihar, és egészen idáig jutott. A tiltakozásaink senkit sem győztek meg, nem volt idő tisztázásra, nem hittek nekünk. Persze a magunk rendjén mi is ártatlanok voltunk, mindenki ezt kiáltozta, hogy ébren tartsa a reményt. De ennek a vendégnek az esetét mindenki sokkal súlyosabbnak érezte. Ha nem tisztázódik a helyzet, ha már szerencsétlent továbbra is itt tartják velünk, akkor – és ebben mindenki egyetértett – ő legyen az utolsó, aki mindnyájunkat túlél. Amikor a kislány nem hallotta, erről suttogtak egy-egy sarokba húzódba, versengve óvták, nem tudták, hogyan kedvezzenek neki, ugyanakkor hogyan óvják meg mégis a veszedelemtől. Már a kezdet kezdetén kitalálhattam volna, hogy az ajándék csakis neki készülhetett, és hagyni fogják, hadd örüljön neki kedvére.

Csak most, negyedik nap nézhettem meg nyugodtan. Csoda volt, már nem hazudhattam. Elkérhettem volna, bár egy éjszakára. Ideadta volna, sőt, ha kérem, nekem is adta volna. Mindig jó volt hozzám. De tudtam, hogy nem szabad. Viszont órákon át csodálhattam zavartalanul. A legügyesebb varázsló sem tudott volna pompásabbat varázsolni. A bogok felerősítették és befele összpontosították a meleget, miközben a felszíne simának, könnyűnek tetszett. Ami pedig a színeit illeti: furcsa tintaszízek, itt fekete, ott zöld, errébb kék, kedvedre járathattad rajtuk a szemed, a tenyered, amíg rá nem akadtál az afrikai homok tenyérnyi pirosára, egy aranyló csíkkal megvilágított felhő szürke csücskére, napfényre, virágokra. Egy egész nap is kevés lett volna ahhoz, hogy beleszédüljek az egymás mellett növő földrészekbe.

Néztem, nem tudtam ránni. Sem kölcsönkérni, sem hordani, amíg közömbössé nem válik. Következő héten Marának láztól piroslott az arca. Magára hagyta hát az ablak alatti sarokban. Bámultam, gondoltam rá, de nem nyúltam hozzá, noha szerettem volna.

Mara egyre rosszabbul volt, haldoklott. A nagyszülők betegsége óta tudtam, hogy kezdődik és hogyan ér véget. Rövidesen meg fog halni, nem lehet segíteni rajta. Tudtam, hogy csalókák azok az órák, amelyekben magához tért, ismét vidám volt és cserfes.

Azután már nem lett volna semmi okuk arra, hogy ne adják nekem. A betegség súlyosbodott, a napok megnyúltak, a halál közeledett, éreztem. Rettegve vártam, hogy merevedik meg hirtelen a szeretett kislány. Nem tudom, ha most felajánlanák... Mintha követeltem volna, megállítva ezzel a dolgok természetes alakulását. Nekem adták volna, hogy Marát megmentsek, noha semmi közöm nem volt ahhoz, hogy megbetegedett, és a gyógyszerek nem segíthettek rajta.

Nem keveredtem szavaik, elcsukló sírásuk közé, amikor úgy döntöttek, az erdő szélén temetik el, a nagyszülők mellé, mindazzal együtt, ami az övé volt.

Reszketve várakoztam, még reménykedtem abban, hogy elfeledkeznek róla...

De anya kitépte a sarokból, dühösen hajította oda a többi közé.

Pár pillanatig még ott maradtak a kislány mellett zokogva, fulladozva, egymáshoz simulva. Idegen volt köztünk, mégis Mara követte először a nagyszülőket. A miénk lett. Amikor a koporsót kivitték a házból, apa rátette nagy tenyerét, végigtapogatta, megtalálta, félrehúzta, hagyta leesni a háta mögött. Anya észrevette, hosszan nézte, de nem mondott semmit, beleegyezett abba, hogy megmentsük.

Későn, vacogva tértünk haza az erdőből. Esett, rongyainkhoz tapadt a föld. Vizes göröngyök takarták be Marát. A nagyszülők esete óta tudtam, hogy ő nem tér vissza többé. Eszembe jutott, ahogy a nyakamba kapaszkodva, fázósan összekucorodott a hidegben. Kerek, gyöngyöző nevetése elvarázsolt minket. Hallgattunk, végignyúltunk az agyagpadlón, ahol ránk borult az éjszaka.

Nem közeledtem hozzá, nem érintettem meg. Csak titokban lestem, ahogy elhagyottan, zibbadtan sötétedik. Másnap sem mondta senki, hogy vegyem fel, noha a szoba mintha még nyirkosabb és hidegebb lett volna, mint eddig. Hétfőn megint elment anya, és délután, amikor egyedül maradtunk, apa a vállamra borította. Éreztem, ahogy a pulóver ujjai végigsiklanak a mellkasomon, hogy felmelegítsenek. Belebújtam, fejemre húztam meleg takaróját. Mintha rám öntötték volna. Kimentem volna az udvarba, hogy megmutassam benne magam. Vagy bár a szobában sétálgattam volna benne, de nem volt hozzá bátorságom. Ott maradtam kuporogva, végre az enyém volt, ahogy olyan régóta kívántam... reszkettem, nem tudtam uralkodni magamon.

A boldogság azonban rövid életűnek bizonyult. Már másnap úgy éreztem, hogy puhán, szinte erőtlenül csüng le rólam. Eszembe jutott, hogy ez a jel. Ugyanígy kezdődött a nagyszülőkkel, azután Marával. A betegség a közelben leselkedett, lassan, észrevétlenül ólálkodott közelebb, hosszasan szivárgott be, hogy úgy estefelé hirtelen kitörjön, és azok, akiket elért, láztól szédülve reszkettek, összeestek, szólni sem bírtak többé.

Kezdődött a kapkodás, gyógyszert kértek a szomszédoktól, egy piramidont, egy aspirint, egy kis szeszt. Végül megjelent a hőmérő is. Az egész lágerben az egyetlen, amit egy rögeszmés vénasszony őrzött ugyanabba a piszkos pokrócfoszlányba csavarva, a hőmérő, amelyet csak nehezen, zajos követelődéssel lehetett megszerezni. Mint egy talizmánt, úgy adogatták vigyázva, kézről kézre a betegig, nehogy eltörjön, mert azzal elszakadt volna az utolsó szál is, amely a normális világhoz kötött bennünket, amelyhez még mindig ragaszkodtunk.

Tehát ezúttal is meg fog jelenni a doktor úr. A gyógymódjaiban bízó, vékony keretes szemüveget viselő, kiváló férfiút egy fáradt, rongyos, púpos tüdőbeteg helyettesítette. Őt is doktor úrnak szólítottuk, neki is apró, fehér keze volt, de már nem mosta meg a vizit elején és végén, mint annak idején. Ami azt illeti, a lehető legrövidebbre fogta mind a mozdulatait, mind a vizsgálatot.

A kislány homlokára tapasztotta a kezét, megnézte az ujjait, kitapogatta a vénákat, mormolva számolta a pulzusát, kitakarta a sárgás, lesoványodott testet, hogy jobbra-balra átfordítva egyenként mutassa meg a foltokat: tehát a betegség teljesen eluralkodott a kis páciens testén. Nem marad más hátra, mint lesütött szemmel, felemelt kézzel elmormogni a még néhány napig tartó szenvedés nevét. Ha csak nem történik csoda, már csak a csoda... emelte fel ismét erőtlenül a kezét, a többiekkel együtt könyörögve a csodáért. Aztán görnyedten, szégyenkezve kiosont.

Beesteledett, nemcsak azt éreztem, ahogy a fény egyre fáradtabbá válva kialszik, de azt is, ahogy a fagy kegyetlenül belénk mar. Leereszkedőben volt az este hidege, ami-

kor valami furcsát éreztem, mintha elhagyott volna, már nem óvott: most mereven, hidegen, erőtlenül lógott rólam. Nyilván egész idő alatt benne volt a betegség. Marát is becsapta, meghalt, és nem sikerült magával vinnie. Most én kerültem sorra. Ledobhattam volna magamról, elégethettem, elhajíthattam volna. Már késő, semmi értelme nem lett volna.

Nem akartam abban a nedves, sötét gödörben végezni, ahol nem tudni, mi következik. Beismertem, bűnös vagyok: nem lett volna szabad olyan mohón vágynom a színekre, a melegre. Uralkodnom kellett volna magamon, várni, és nem olyan szégyentelenséggel lesni Mara szenvedését, egész addig, amíg be nem borította a testemet. Nem lett volna szabad olyan gyengének, vaknak, türelmetlennek lennem, hogy a boldogságtól, hogy végre megszereztem, előntsék szemem a könnyek... Láttak, nyilván megjelöltek kapzsiságomért, gonoszságomért. Ha nem is az elején, de bár Mara halála után lemondhattam volna róla, akkor talán elkerülhettem volna a büntetést...

Nem bírtam, közelebb mentem az ablakhoz. Apa szokás szerint a keskeny fénysávon át leste a csodát vagy a véget. Estefelé reményvesztetté vált, nem bírt uralkodni magán...

– A betegség. Betegség... rosszul vagyok – de csak sokára hallotta meg.

Hirtelen megfordult, megtapogatta a homlokom, a nyakam. Odahúzott az ablak elé, hogy számoljak, nyújtsam ki a nyelvemet, nyissam ki a szemem.

– Sápadt vagy, nagyon sápadt, de semmi bajod – mondta, és karjába vett, hogy elaltasson.

Nem volt erőm beszélni. Néha a mérgezett pulóverujjak felé mutattam. A beteg gálér felé, de nem vette észre. Jól besötétedett, széles mosolya betakart, felém hajolt, tenyerét nedves homlokomra szorította.

A gödörbe ereszkedő koporsóban tértem magamhoz, Mara mellett. Reszkettem, hajnalodott, szerettem volna megmondani nekik, hogy nem érem meg a pénteket, nem lesz, ki megmentsen. Eljött az éjszaka, nem láttam semmit, mélyebb, egyre mélyebb felhő, fölötte ijedt hang. A nyakamon, a fülemben kapkodó lélegzet szele.

– Jó, hogy ideértem, hogy időben értem ide – mondta.

Felhangzott a közelben lihegő orvos vékony hangja is.

– Nincsenek rajta foltok, nincsenek szimptomák.

Így mondta, *szimptomák*. Jól hangzott ez a szó, „szimptomák”, magammal rántottam, elestem, zuhantam, szimptomák, simogattak, csúsztam, ereszkedtem, már semmit nem tudtam magamról. Síkos, nyirkos halak érintették cserepes ajkamat, fülemben nyaltak, együtt siklottam velük. Néha megpróbáltam lerázni magamról a habokat, kinyitni a szemem. Marát láttam, áttetsző volt, mint a viasz, az orvos sárga, hegyes fogait, aztán megint a sirt.

A fulladozás néhány éjszakán át tarthatott, amíg meg nem hallottam az ismerős hangot.

– Nyugodtabban megyek el, jó, hogy túl van rajta.

A halál elengedett a karmai közül, reszkette imbolyogtam, apa karjába, falakhoz tapadva próbálkoztam az első lépésekkel a mindent elnyelő sztyeppre nyíló ablakig.

Sikerült megkérdezni, vannak e még rajtam foltok.

– Nem is voltak. Nem voltál beteg. Csak a rémület, azt mondta az orvos. Félrebeszélte, egyre félrebeszélte. „Rám ragadt”, ezt mondogattad. „Rám ragadt”, és próbáltad felemelni a kezedet.

Felemelt, hogy ki tudjak nézni az ablakon. Forró itallal itatott. Pénteken a sztyepp már reggel visszaadta anyát.

– Korábban eljöttem, megmondtam, hogy beteg vagy. Adtak egy kis zsírt, hogy erőre kapj...

Így aztán erőre kaptam, és viszontláthattam őt. Legyőzötten, összezsugorodva, alázatosan hevert egy sarokban, készen állt arra, hogy szolgáljon. Én azonban megváltoztam. Hagytam várakozni, már nem nézegettem. Nehéz pokrócba takartak, szelét sem éreztem többé a hidegnek. Mind ott forgolódtak körülöttem, készen arra, hogy sosem hagynak el.

Összement, egyre kisebb lett. Végül hagytam, hogy átfogjon. Végül is nem bizonyult olyan nagyon veszélyesnek. Annyit hevert gombolyaggá csavarodva a nedves falak mellett, hogy tüskés, szabálytalan bolyhossága megpuhult. Beleszagoltam, ráhajtottam az arcom a kemény bélésre, amely hajdan olyan puha és jó volt. Hogy megint megszedítsen a melege, amely olyan volt, mint a pirítós kenyér, a sült krumpli vagy a friss forgács, a párálló tej, az eső, a levelek, a ceruzák, az alma utáni vágó. De már nem volt ilyen, inkább valami fura, penészes íze volt. Valami súlyos dohszag. Vagy csak éles, síkos, nem is tudom. Megfeketedett, kiszáradt, idegenné vált, megfáradt.

A következő napokban összeszoktunk, kezdtük újra felismerni egymást. Lassan ismertünk egymásra, kezdett magához térni. Egyre puhábbnak, melegebbnek mutatkozott. Felélénkültek a színei, színes tintavilág. A közeledés mégis megrémített, nyomasztott. Úgy kívántam, olyan aljasul, hogy csak az enyém legyen. Türelmetlenségem sietette Mara halálát! Reszkettem, noha rajta kívül ezt senki nem tudhatta. Bátortalanul, erőltlenül közeledtem hozzá. Összetekeredett a karomon, nem tudtam áthúzni a fejemen. Amikor végre sikerült felhúznom, fojtogatott. Már nem féltem a betegségtől. Tudtam, Mara elvette az erejét, többé nem tud megbetegíteni. Csak a bűnösség érzése, a félelem, a nyakamba kapaszkodó forró karok, ahogy a kislány is éjszakánként, a hideg elől mellém vackolódott.

Megszoktam, ő pedig megrendesedett. Már nem tűnt fel, nem emlékeztetett léptenyomon. Egyre elmosódottabban, beletörődöttebben hallgatott rám, szolgált. Néha meg is feledkeztem magamról, némi biztonságérzetem támadt.

A doktor temetésére nem vittem, az lett volna mindennek a teteje. Dühöngött a hóvihar, reszkettünk a rémülettől és a hidegtől. Jól elrejtettem, hogy senki ne találja meg. Sokáig elfeledkeztem róla, csak később szabadítottam ki, amikor a temetések már elszaporodtak, több is jutott egy napra. Már nem volt haladék számunkra, nem volt mitől óvni magunkat. Tízeseivel hullottak az emberek, az átok véletlenszerűen csapott le oda, ahol a legkevésbé számítottak rá. Már nem volt idejük rám, nekem sem önmagamra, közössé vált a rémület, és olyan naggyá, hogy azzal fenyegetett, mindannyiunkat elnyel. Szédülten zsugorodtunk, megfélelkezünk magunkról, másokról.

Már nem számított semmi, sem az aljasság, sem a bűn. Ő is megértette. Kioltotta színeit, illatát, hogy észrevétlen maradhasson. Hasznos volt csupán: naphosszat viseltem, óvott, és ennyi. Tökéletesen rám simult, mint egy pajzs, már semmi sem emlékeztetett hajdani dicsőséges intimitásunkra. Nem jártunk össze, védekezünk, ahogy tudtunk, védtelenül. A sztyepp szelei egyre közeledtek, hogy elűzzenek bennünket. Mohó üvöltésük elfedte a rémületet. Senki nem lett volna képes kihallani közülük az elcsukló, erőtlen, bűnös és aljas zokogást.

Leselkedtek ránk a nappalok. Gyűlöltem a nappalt, vártam, hallgattam az éjszaka veszett csikorgását. Űzött az idő, már nem tehattünk semmit, már az idő is megbetegeedett, mi pedig a foglyai voltunk.